

GAZETA SATENILOR

● REVISTA ILUSTRATA PENTRU TOTI ●

GALLIA SATENULUI

Ese la 5 și 20 a fie-cărei luni.

Abonamentul: 10 lei pe an, pentru Transilvania 5 florini, pentru străinătate 12 lei.

A se adresa tot ce privește Redacția și Administrația Directorului-fondator și proprietar al „Gazetei Sătenului“ C. C. Datculescu, R.-Sarat

Către alegătorii Colegiului al III-lea din județul R.-Sarat.

*Cinstiți preoți,
Domnilor învățători,
Fraților săteni,*

Ln Noembrie 1884, în urma bine-voitôrei propunerii a unor dintre d-v, am primit cu bucurie marea cinste de a fi candidatul d-v, pentru colegiul al III-lea de R.-Sarat, lău d, înscris, angajamentul d'a împlini cu sfințenie această sfântă însărcinare și cu fruntea senină și inima plină de ardore pentru cauza d-v, m'am prezentat înaintea alegătorilor colegiului al III-lea, cu vechiul program al „Gazetei Sătenului“, program, care acum 5 ani părea ôre-cum înaintat, dar care, ađi, pôte asigura nu numai bunul d-v traiu, propășirea d-v, dar linișcea și siguranța în țară.

Ultimele răscoale sunt doveđi pipăite că dreptate avem când, în programul meu, spunem că voi lucra pentru ca cei-ce n'au pământ d'ajuns s'aibă cu înlesnire și moșiele Statului mici și mari să treacă numai în mâinile sătenilor, pentru îndreptățirea vöstră și linișcea și si-

guranța în țară. Tot ast-fel și cu îmbunătățirile de adus sörtei preoților, învățătorilor și tuturilor agricultorilor și dacă am o mare mulțumire sufletescă, care să mă facă a uita tôte câte am îndurat, e că ađi se recunöșce că dreptate am avut și că reformele ce cer, într'una, ca publicist, de la 1884, departe d'a speria pe cine-va sunt menite chiar a asigura existența țerei nöstre și întreține mai bune relațiuni între mica și marea proprietate.

N'am avut însä fericirea ca să susțin în Cameră programul meu, de ôre-ce știți căror cause datoresc că lerea la alegele din 1884 numai cu o lipsă de 5 voturi.

Acastă neisbândă nu m'a descurajat, ci am mers înainte, susținând dreptările d-v, dacă nu ca deputat, dar ca publicist. Cei ce 'mi au făcut cinstea a mă ceti știu câte sacrificii am făcut și câte persecuțiuni am îndurat pentru că urmam înainte cu apărarea sfintei d-v. cause. Colecțiile „Gazetei Sătenului“ sunt față pentru a vă învedera dacă am neglijat d'a desvolta vr'una din îmbunătățirile ce credem nemerite pentru d-v!

La 25 Ianuarie 1888 'mi am

La 25 Ianuarie 1888 'mi am pus pentru a doua oară candidatura la colegiul al III-lea de R.-Sarat. Ca și la 8 Noembrie 1884 fostul guvern nu vroia cu nici un chip ca să vă represent și știți toate ce s'au urmat pentru a se falsifica și acea alegere.

Deși a n avut 25 voturi mai puțin ca în 1884 dar „vitejia“ d-v, cari m'ați votat, a fost mai mare ca în 1884, de ore-ce astă iarnă votarea s'a făcut pe față, grație dispozițiunei urnei și buletinelor și ingerințele au fost și mai mari ca în 1884, deosebit că la vr'o sută alegători nu li s'au dat puțința d'a vota de ore-ce nu li s'au dat cărți de alegător și certificate, și nu li s'au permis venirea la votare de stăpânirea d'atunci.

Tote acele nepomenite ingerințe, care d-v trebuc a vă fi în memorie, au deschis bine ochii d-v. și cu drept cuvânt un diar din București scria dupe acea alegere:

„..... Ceea-ce e foarte semnificativ în această „alegere-caraghioslăc,“ e atitudinea posomorită a alegătorilor de la țară.

Or cine 'i ar fi privit și ar fi format convingerea că :

— *umilitul alegător de la țară, a înțeleș, se deșteptă* ; e ultima oară când se mai lasă nu numai a fi înșelat, dar și batjocorit.

Nici un strigăt nu ese din înțeleștatele lor guri, nici un semn de bucurie sau de întristare ; singuri ochii lor vorbesc.

Colectivitate! Ia'ți diua buna de la colegiul al III-lea de R.-Sarat. 1).

1). Nu se știe! Ore colectivitul adevărat „pur sânge-colectivist-zestre guvernamentală“ C. Lupescu, care combătea în trecut mai tare ca or-care altul candidaturile opozanților liberali și conservatori, nu e adi, candidatul guvernului junimist pentru col. III, de R.-Sarat?? (Nota zefarului).

E ultimul deputat „de poruncelă“ ce 'ți dă; acēsta o știi, ai vădūt'o după proclamarea de asēră!

Cu toate presiunile vōstre, cu totă tăcerea adēncă a opoziției din diua de eri, cu toate urnele vōstre anumit construite pentru violarea secretului votului, cu toate ce ați făcut voi, chiar repetândule la o altă dată, nu mai isbutiți la colegiul III de R.-Sarat.

Esesele vōstre, tocmai, au deschis mai mult ochii celor ce 'i socotiți orbi. Acum sunteți siguri!....“

Iar redacția „Gazetei Sătenului“ după această alegere sfârșia primul articol cu următoarele rēnduri bune de reamintit ș'acum:

„Un popor numai atunci se pōte considera ca nemuritor — alt-fel nici n'ar avea dreptul a se mai numi popor — când fie-care individ e pătruns de necesitatea, de-a'și sacrifica viața pentru înaintarea lui. Viața unui om nu valorēză nimic, dacă nu 'și-o espune pentru nēmăl sēu, pe când viața unui om, care 'și-o sacrifică fără a reserva pentru sine nimic, a ajuns culmea valorēi, căci prin ea asigură neamului sēu nemurirea, ori cât de neînsemnată 'i s'ar părea cuiva. *Egoismul distruge, sacrificiul zidesce*, acēstă maximă pōte fi neînțeleșă numai pentru acele creaturi ai căror creeri se mișcă numai atunci, când li-se mișcă mai întâiu stomacul.

Cine vrea să rămână în categoria acestor caricaturi ale naturei, rēdice-și pumnul asupra nōstră, de ast-fel de idealști nu ne temem ! cine e pentru propășirea neamului românesc, vrednic de o existență mai fericită, să pună umērul sēu alături cu al nostru și dacă ne va fi scris să perim cu toții, de-ar fi posteritatea cât de mișea, are să'și vină în fire și să muncēscă, căci alt-fel n'ar avea de unde și prin cine se hrăni, după ce vom peri noi muncitorii !

* * *

Aceste două încercări d'a ajun-

ge în Cameră pentru a lupta pentru binele d-v și a țerei, n'au isbutit, — cum vă reamintiți — nu din pricina, că d-v n'ați dorit acésta, ci din cauză că fosta stăpânire a falsificat, cum vă reamintiți alegere'e.

Guvernul trecut a cădut tocmai din cauza eșecelor sale și a alungării, prin ori-ce mijloce, a ómenilor cinstiți, independenți, democrați și cu dorințe ferme d'a face dreptate și îndreptățire în'acéstă țară.

Un alt guvern e ađi la cârma Statului și el a făgăduit a vă lăsa deplină libertate d'a vă alege pe cine vroiți d-v. Dacă sinceră e gândirea acestui guvern d'a înlesni realizarea ameliorării stărei d-v și dacă displăcut nu 'i va fi d'a vedea în Cameră ómeni cinstiți, destoinici și cunoscuți ca prietini devotați ai cauzei d-v, atunci guvernul acesta nu va prigoni ómenii de bine și vă va lăsa puțința d'a avea de astă dată deputat pe alesul d-v, iar nu al ingerințelor și falsificărilor!

Cu ferma credință că 'mi ați păstrat aceeași încredere ca în trecut și îndemnat de un însemnat număr dintre d-v, 'mi pui din nou, și pentru *a treia óră*, candidatura în colegiul cel mai numeros din județ și pe care 'l numém în 1884 „colegiul viitorului.“

Vă sunt destul de cunoscut pentru a mă mai recomanda d-v. Șciți că unicul motiv care mă îndemná d'a lua și împlini greaua sarcină d'a vă reprezenta în Cameră, nu e și nu póte fi de cât dorința mea nemărginită pent u a contribui mai

direct la îmbunătățirea sóței d-v.

Vă cer dar a 'mi da puțința d'a lucra mai mult pentru d-v și nu numai ea publicist.

Cei ce au încredere în cinstea mea d'a 'mi înleplini cu stințenie misiunea de ales al colegiului al III-lea, să'mi dea votul!

Linia mea de conduită ca deputat nu póte fi alta de cât aceea ce am avut'o ca redactor al „Gazetei Sătenului“ pe care uă cunoșceți înd'ajuns.

C. C. Datculescu.

CĂTRE SĂTENI

Săteni alegători!

Una din chestiile cele mai arđetóre, ce cu drept cuvânt a preocupat de cât va timp inteligența satelor, a fost și este fără îndoială chipul, mijlocele prin care colegiul al III-lea să ajungă într'o ăi a 'și realiza sublima idee de a 'și avea reprezentant în acest colegiu un om care să repesinte cu vřednicie interesele de viață ale sătenilor.

Ca o scântee D-dească eșită din creierul, din inima și rărunchii poporului, acéstă idee a fost priimită cu mult foc și entusias'm. În prejurul ei s'a grupat tot ce satele are mai inteligent, mai virgin, mai cinsit și mai devotat unei cauze sfinte. Dar ca tóte ideile înalte ce au avut în vedere un scop măret, abia născută; cocon tñer în fașe fiind, mulți irođi, vrășmași crânceni ai binelui obștesc 'și au ascuțit săbiile, 'și au jurat mórte și acestei idei, — *mesia* de mult așteptată de popor.

Pentru ca să înșele credința poporului, ei au apărut într'un deghisament infernal. Unii s'au încărcat cu tot felul de făgădueli meștesugite. Au făcut ca amanții prefăcuți, cari în lipsă de sentimente alese, croesc la jurăminte și palavre banale. Cunóscem persoane cu pretenții destul de mari, care pentru a se cocoța la deputăție au semnat multe acte ce conțineau obligații seriose; dar din care n'a ținut nici una și cărora le a dat cu piciorul chiar a doua ăi după alegere.

În al II-lea specimen de vrășmași ai binelui sătenesc, semnalam pe aceia cari voesc a 'și sădi resadul incapacității lor într'o aparență măgulitoare și ațănă. Îndată cę diu

plămânii poporului a resuflat ideea de viață că poporul trebuie să trimetă în Cameră omeni de ai săi gusturile au început a se ața.

La mulți le a plăcut să ospăteze la bucate d'a gata, omeni cari n'au nutrit în stearpa lor inimă nici o dată mila de a le sătenilor, cari n'au plâns nici o dată de suferințele lui, cari n'au gustat nici o dată din blidu amărăciunelor sale sufletești, de o dată 'și sulimenesc fața a țărăneșce și încep a striga cât le ia gura: Pofim țerani. Ce mai voiți? De la cap și până la picioré sunt țeran și pace. Nu sunt bun de deputat? La câți pôte n'a singerat inima de durere când au vedut că dintr'un principiu salutar s'au făcut o uneltă de speculă? Câți nu 'și a înăbușit oftatu în pânțee?! Dar ce să facă? Trebuie să muncești mult, forțe mult într'un pământ non ca să faci din el o grădină de arome. Fiind ești din sânul sătenilor n'am disperat un moment măcar de scopul pentru ajungerea cărnua am muncit și voim să muncim. Cu o statornicie caracteristică sătenilor în valurile afundătoare am căutat să nu ne înecăm. Am inotat mereu spre a ajunge la limanul mântuirii, în mijlocul furtunelor coplesitoare. Acum un orizont mai senin, o atmosferă mai liniștită ne permite ca încă o dată să ne aruncăm pe holdă sprînteni și cu totă vigorea ce ne o dă vârsta. La muncă! vom fi între ai noștri. Ne vom îndesi rëndurile. Luptă dréptă. Luptă leală. Vom fi mai cu putere acolo unde vrășmașii causei săteneșci vor fi mai periculoși. Când strigoii vor eși din rude, vom căuta să'i trimitem să se lovêscă de tórta pământului, unde cocoșu țilei mântuitoare nu cântă.

Da, trebuie să afirmăm fără sfială că dușmanu cel mai periculos al causei săteneșci este acela, care voeșce să se slujêscă de haină. Cu o mutră proprie omului îngâmfat strigă: sunt țeran. Iată acéstă haină ce port, este haina țărăneșcă. Și sub inelîșu aurit caută să ascundă o inimă de piatră și un suflet capabil a 'și da laude umflate câte vrei.

Și în contra acestor omeni de paradă, în contra acestor militari neputincioși în apărarea drepturilor sfinte ale poporului avem să luptăm cu tărie. În contrăle credem că avem tot dreptul să strigăm cu vioiciune: nu vă este locu la deputăție d'lor. Pentru d-zeu cunoșcetivê locul și lungul nasului. Nu aveți nici priceperea, nici curajul, nici sentimentul în a apăra cauza pentru care vă pregătiți stomacu. Și dacă este vorba de haina ce vă înveleșce corpul și mințea necălită în tot ce se înțelege suferință, atunci de ce n'am lua haina ciobanilor ce vă păstoresc oile, ca să o trimetem în parlamentul țerei? cel puțin atunci n'am mai avea remușcarea că ne am trudit în dădar.

Ce veți spune onorabili d-ni în încinta Camerei despre trebile celor ce le cereți cu emfasă voturile. Cum vă veți chibzui în chestile încălcite de interes general, atunci când chiar pregătiți fiind, nu sunteți vrednici de cât dacă nu de o absolută muțenie, mult nu ne putem aștepta la alt-ceva de cât la un galimatios de vorbe lipsite de curajul convingeri și dreptului reson... Este adevêrat, cunoșcem țerani neași cărora nu le lipseșce nici instrucție, nici curajul, nici sentimentul datorii, dar între aceștia când este vorba de o demnitate, care reclamă în multe casuri abnegație și chiar sacrificiul persoanei, — meritul hotăreșce și sortul cade pe cel mai demn.

De aceea dar săteni alegători, ca fii ai voștri, crescuți în mijlocul vostru, nutriți cu suferințele vóstre, instruiți cu banul sudorei ce vă încreteșce fruntea în dreptul sacrificiilor ce ați făcut pentru noi, ne simțim îndemnați de o sfântă datorie a vă arăta și de astă dată drumu mântuirii. Vê dicem dar: Nu luați în sémă haina. Este destul să cunoșcetți sentimentele candidatului cărnua voiți să'i încredințați interesele clasei muncitoare; să sciti dacă inima să este altoită și înrudită cu sângele vostru.

Alegători! Când veți merge în camera de votare, la urnă, care hotăreșce sorta nêmului nostru, luați aminte. În acest moment suprem trebuie să aveți o inimă și un suflet feciorelnice. Un devotament asemenea aceluia, care se nașce în peptul adevêratului creștin atunci când zăreșce icóna sublimului Cristos. Așa fiind alegerea noastră nu va cădea nici asupra hainei, nici asupra vr'unui frunză verde de ocașie, ci ne place a crede că bunul simț și istețimea vóstră vă alege pe cel mai harnic, care va șci să țină piept uneltelor violene și șurupurilor ce voesc să învêrtêscă acei cu necazul în dinți contra binelui nostru general.

Pe candidatul colegiului al III lea de R. Sărat 'l cunoșcetți; el e același pe care 'l ați avut în cele 2 precedente rînduri și care era de mult în cameră dacă fostul guvern n'ar fi falsificat alegerele.

Vê doresc sănătate și bună chibzuială în alegerea deputatului.

Un sătén din Mușcel.

MEDICUL PRACTIC

pentru locuitorii din orașe și din sate, elaborat după teoriile celor mai eminenți Doctori.

Despre muncă și odihnă

(urmare).

Neapărat că muncile nu sunt egale la om, și că unele sunt forțe grele de executat, pe

când altele sunt foarte ușoare; dar omul prin voință și silință poate învinge toate. Sunt profesioniști sau meserii, care pune în mișcare numai o parte a corpului, astfel că o parte din mădulare se ostenește, pe când cele lalte părți lăncedesc. Această formă de muncă e naturală că cauzează diferite boli, dar ele se pot evita, când omul cu minte și cu băgare de seamă, ia măsuri de timpuriu și balansează munca.

Acei cari au o ocupație sedentară precum sunt scriitorii, croitorii, cismarii, sau alți meseriași, trebuie să lucreze măsurat, și pe dată ce sfârșesc lucrul, trebuie să umbla, să facă gimnastică, să călărească, să săpa, să tăie lemne, sau veri ce alte exerciții corporale pe care le găsim mai practice, și mai apropiate rangului lor. Acei cari stau prea mult în picior, sau cei cari și au ostent corpul prin diferite munci au trebuință de ședere și de repaus.

În timpurile vechi religiunile regulau munca și repausul omului prin crearea de sărbători. Sf. Scriptura arată că precum 6 zile se lucrează și a 7-a să se odihnească omul; însă capii religiunilor au creat atâtea sărbători în cât nu mai rămăsesse omului zile de muncă, pe de altă parte proprietarii mari de moșii, de fabrici, de case de comerț etc. care au trebuință de muncă streină, au abuzat într'atâta în cât acela care se angajează voluntarmente în serviciul lor, devine sclavul stăpânului de lucru, nelăsând mai de loc timp de repaus.

De aceea dar și în părțile înaintate a regulat Statul printr'o lege drepturile și datorile muncitorului. Statele civilizate neputându-se să se mai lăsa numai pe cele prescrite de religii și decretă printr'o lege repausul de Duminică, și aceasta nu din punctul de vedere religios, ci puramente din punctul de vedere igienic de a da forțat omului respectiv, cetățenilor în genere, ocazie de a se odihni. Așa dar și găsim în Austria, Germania, Anglia, Franța, Belgia, Elveția etc. duminicile tirgurilor închise, și toată munca de câmp sau de fabrică suspendată. Copii mai mici de 12 ani nu se pot întrebuița la nici un fel de muncă. Copii de la 12 ani în sus până la 14 ani pot fi întrebuițați pentru diferite lucrări ușoare, însă ei nu pot lucra mai mult ca 6 ore pe zi, și noaptea nici de cum. Tinerii de la 16 ani în sus nu pot fi ocupați mai mult ca 8 ore cel mult pe zi. Oamenii în vârstă nu pot fi ocupați mai mult ca 12 ore având la prânz 1½ până la 2 ore pauză pentru mâncare și repaus.

Munca și repausul, și din nenorocire la noi în cea mai mare neregulă, adică disproporționate cu desăvârșire. Uă parte a populației vedem că muncește, până ce se schilodește, pe când cea laltă parte vegetează în lenevie,

s. e. funcționarii Statului sau ai comunelor, vedem cu regret că sunt deprinși cea mai mare parte din tranșii a și perde timpul lăncedând, de cât a se ostent lucrând după cum le incumbă misiunea. Ei obicnuiesc să se prezenta la serviciu tocmai pe la 11—12 ore din zi, și să plece pe la 3—4, ca cum această e norma orelor ce trebuie un om să lucreze! Chiar în acest timp stau la lucru cu o neplăcere grozavă, căutând a se împlini orele de serviciu cât mai curând, ca cum ar sta în birou pe ghișpi, sau cine știe ce alte afaceri importante ar mai avea! În capul funcționarului public nu există grija de muncă, adică el în loc a se scula de dimineață pentru a merge la lucru și a și îndeplini serviciul său cu sfințenie, el doarme și se svircoleşce în pat până aproape de prânz, căci nopțile el le perde până aproape de dină cu diferite petreceri iraționabile. În fața acestor obiceiuri urâte, întrebăm noi, cum poate merge lucrurile regulat pe la mai toate autoritățile noastre? și cum poate rămănea oamenii aceștia sănătoși și viguroși cu corpul lor? Funcționarii publici sunt mai toți slabi, palizi și atacați pentru că nu muncesc și nu conduc un traiu regulat.

Sătenul mai cu seamă, duce un regim de traiu cu totul neregulat. La el cumpăt nu există la nimic; el ori că muncește 18—20 ore pe zi neîntrerupt, ca un argat, sau că stă în trândăvie zile întregi din cărciumă în cărciumă, care atât una, cât și alta neapărat că i aduce vătămarea sănătății. De când resar zorile, și până la murgul nopții îl vedem une ori muncind fără a se odihni cătuși de puțin, astfel că el se poate dice că se spetește și schilodește muncind, și numai după ce cade bolnav, atunci vede cât de rău e, când omul nu are munca și odihna cumpătată. Chiar locul de odihnă al sătenului e trist și înfiorător! Când sătenul sfârșese munca câmpului, sau fără a sfârși munca, ci numai când începe ploile sau timpul urât, el nu are alt adăpost de cât acel bordei întunecos și insalubru din toate puncturile de vedere, sau cărciuma satului unde se demoralizează și și însusește cele mai rele viciuri. Nu șcim când va veni timpul de a vedea în sat, în locul acestor locașuri infecte, care decimează în mod îngrozitor populația rurală, niște case spațioase și frumoase, construite după un anume plan făcut de arhitect; astfel că se potă avea fie care locuitor din sat uă locuință comodă, unde se potă lucra în timp urât, și a se odihni la timp după ce a sfârșit lucrul.

Asemenea prin orașe, vedem pe mulți patroni de afaceri, fiind în serviciul lor copii de 10—15 ani sub titlul de ucenici, și puindui la diferite munci grele ce trec peste puterile lor. Ei sunt ținuți în picioare de la

5—6 ore dimineața, și până la 10—11 ore din noapte cu un tratament cât se poate de miserabil, care acesta e tot ce poate fi mai vătămător fragedei lor vârste.

Pe la unii băcani și cărciumari mai cu sômă, vedem ținându-se ômenii în picioare de când resare dorile, și pâra târziu după mezul nopții, fără cel mai mic repaus, și rezultatul e că stăpânii de băcanii și cărciume se îmbogățesc deși cumpără apoi moșii, și ômenii cari au stat în serviciul lor și au muncit la agonisirea acestor averi, se îmbolnăvesc și mor tineri prin spitaturi, fără a se îngriji nici meni de dinșii.

În fine ar fi de dorit ca să vedem și pe la noi nă lege severă care să pună capăt acestor abuzuri, regulându-se *norma orelor de lucru și de repaus* pentru întregă populație, astfel după cum există în toate țările înaintate.

E un ce tradițional la noi de a vedea tîrgul și totă munca suspendată numai de două ori pe an, adică *Paștele și Crăciunul*; și acesta din punctul de vedere religios, însă pici de cum din punctul de vedere igienic, care acesta e tot ce poate fi mai irațional, căci omul are trebuință după legile naturii, în toate zilele de munca și repausul cumpătat.

Un amic al poporului.

Crescerea și întreținerea Taurilor de reproducțiune.

Un confrate de la societatea de agricultură din Brabant, ne dă următoarele bune povești, asupra căror atragem serioasă atențiune a crescătorilor noștri de vite.

Un taur bun trebuie cât de mult timp cu puțință a se întrebuința pentru reproducțiune. Cu toate acestea, în unele localități, e cam de regulă, de a nu se utiliza buhaii de cât 2 sau 3 ani. Cuvântul pentru care se urmărește ast-fel e că în urma unei hrăniri și îngrijiri iraționabile, taurul devine timpuriu prea greoiu și prea indolent.

Se crede de obicei că taurii tineri sunt mai proprii pentru reproducțiune de cât cei bătrani. Această opiniune se justifică cu greu și e în contradicție cu experiența, dupe care aptitudinea animalelor nu e p'atât de perfectă de cât când creșcerea e cu totul sfârșită. Această rezultă din a-

ceea că corpul animalelor e, în timpul creșcerei, scaunul în toate părțile sale, a unui perfecționământ continuu. Această se vede foarte bine la ôse, care devin mai gróse, pierd în materii cartilaginóse și, prin uă adăogire de fosfate și de carbonat de calce, capătă mai multă compacitate, densitate, durată și rezistență. Carnea unui animal în vrêstă se deosebeșce cu totul și lămurit de carnea unui animal tîner, prin fibrele musculare mai tari, mai solide și prin o mai mare bogăție în albumină, săruri și alte substanțe. Asemenea diferențe se pot constata în toate părțile corpului.

D'aci ești autorizat a conchide că organele de reproducțiune, precum și licórea seminală nu sunt de cât la animalele dezvoltate complect, în stare perfectă și vrednice d'a asigura mai bine înmulțirea speciei.

Epoca la care un taur, și mai ales taurul pentru reproducțiune, e cu totul dezvoltat, depindă mai puțin de la durata creșcerei de cât de la chipul cum acesta s'a făcut. Dacă un taur se hrăneșce 6 la 8 săptămâni cu tot laptele vacii, apoi dacă se obișnuieșce încetul cu încetul cu uă hrănire uscată, și dacă în tot timpul primului său an, primeșce în cantitate îndestulătoare, ovês hurluit, și un fân bun, dacă i se dă a linge sare sau dacă se adangă sare la hrănirea sa, dacă se lasă a umbla cât de mult slobod afară, va atinge dupe un an, uă mărime și uă putere pe care nu o va căpăta de cât dupe două sau trei ani cu o hrănire sărăcăciósă și cu îngrijiri rele. Un bun taur reproductor trebuie să fie utilizat pe cât se poate de mult timp, și sub acest raport, Inglejii, cari sunt crescători înțelepți, ne dă cel mai bun exemplu întrebuințând taurii lor pentru reproducere până la vrêstă de dece ani. Dar aceasta nu e cu puțință când acești tauri sunt hrăniți și întreținuți ca și vacile. Vaca trebuie a fi hrănită în ast-fel de chip ca caracterele sale trupești să se pastreze însă producând

lapte cu înbelșugare. Din potrivă, taurul adult nu trebuie să primească mai multă hranire de cât trebuie pentru a se menține corpul său în stare de vigoare normală. Dar dacă taurul primește aceleași rațiuni ca cele date vacelor de lapte, el se îngrășă, devine în curând prea gros și prea greu. Cu cât grăsimea se depune, mușchii și perd elasticitatea lor și tot organismul perde în energie.

Réul e încă mai mare când taurul primește hrana sa sub formă apăasă: organele corpului devin prea bogate în apă, prea moi și mai puțin apte pentru funcționarea lor. Taurii trebuie a se întrține după aceleși principii ca și armăsarii. Ca furaj, trebuie a li se da jumătate pae și jumătate fân, și ca aliment concentrat, de la 1½ la 2 kilo ovės hurluit, mazăre sau bob hurluite și puțină sare.

Apa de băut nu trebuie să'i lipsescă, și nici mișcarea și aerul curat. Nu e, încă, rău a se înjuga taurii câte puțin și la mici greutateți.

X.

Scrisóre către frații mei de la Țară.

Fraților,

Numai câte-va zile vă despart de

Marea zi de 14 Octombre,

când prin voturile ce veți da veți arăta dacă mai e ceva de așteptat de la voi pentru îndreptățirea vóstră.

Băgați bine de sémă că numai dând semne că trăiți și vă simțiți, veți putea căpăta dreptate și îndreptare.

Chibzuiți bine cui veți da votul vostru și dați-l de astă dată în deplină conșciință și libertate de voință.

De alt-fel, vă-o spun și veți vedea că așa va fi, aveți să mergeți din rău în rău.

Veniți cu toți la vot în ziua de 14 Octombre, căci viitorul causei vóstre va atârna de chipul cum se va vota

în'acea zi. N'ascultați de cât gândirea vóstră și fiți ómeni vrednici d'a fi socotiți printre cei vii.

Blestemul copiilor și urmașilor voștri să vă urmeze dacă nu veți pune în locul ce merită pe adevărații voștri prieteni, și dacă — de frică și nepăsare — veți alege lupi înbrăcați în haine de oi, nedestoinici și vieleni.

Sciți că cestia cea mai mare ce preocupă pe toți și de la care depinde chiar viitorul acestei țeri, e:

Cestia Țărănescă.

Viitorile Camere, se vor ocupa de această cestie și reformele nu vor putea fi susținute și votate de cât dacă veți avea, în ele, prietenii adevărați și știuți ai causei vóstre. De alt-fel fiți siguri că nu veți căpăta nici uă îndreptățire și cine știe ce nenorociri vor cădea peste scumpa nóstră țară.

Încă o dată, vă dic băgați bine de sémă cui veți da votul vostru în ziua de 14 Octombre, dacă voiți binele pentru voi și pentru această țară!

Înainte dar cu bărbăție!

Fiți stăpâni pe votul vostru!

Dumnezeu ne va ajuta!

Un satén batrân.

Flori sêlbatece din România.

(Urmare).

DELFINUL ÎNALȚAT.

(*Delphinium elatum*).

În Tratatul de horticultură „Flori-le“ s'a vorbit de speciele propriu zise de grădină de aceste flori care au ca simbol cuvintele „inima mea și e deschisă — citește în ea.“

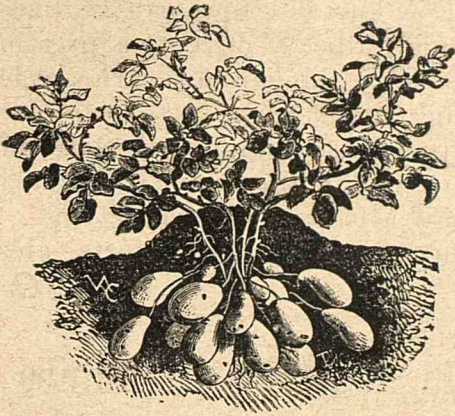
De astă dată voi adăoga câte-va cuvinte asupra speciei vivace indigene care crește înalt și se găsește crescând sêlbatec prin munții noștri.

Acastă planta cu frumoșe flori așezate în formă de ciorchine nu sunt așa de nevinovate precum s'ar crede; din potrivă, zema lor acrie, caustică e veninósa și trebuie a ne feri de al-

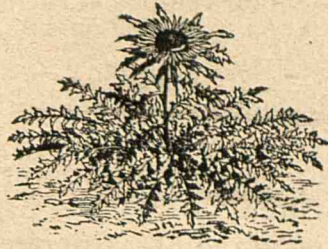

Panicum elongatum. (A se vedea explicația în No. viitor).

Cartófele Regești. (Explicația în 'acest No).

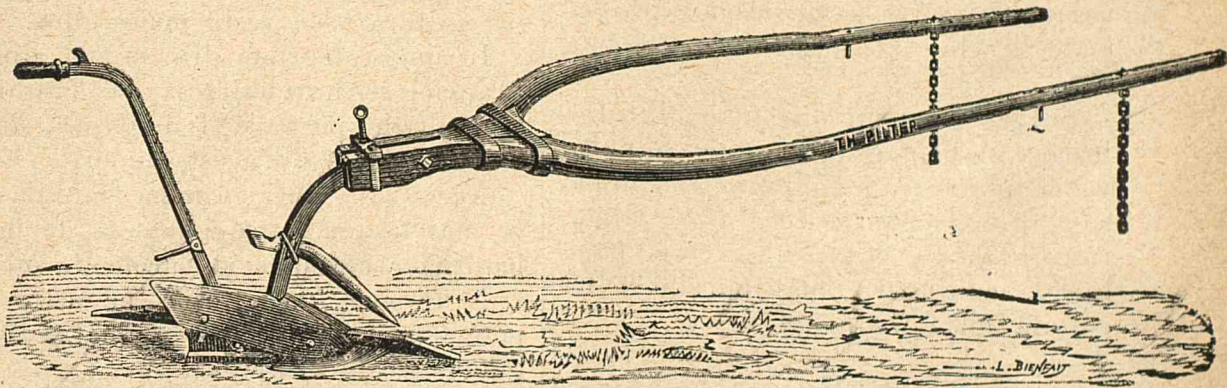

Ciapă ciorăscă. (expl. în 'acest număr).

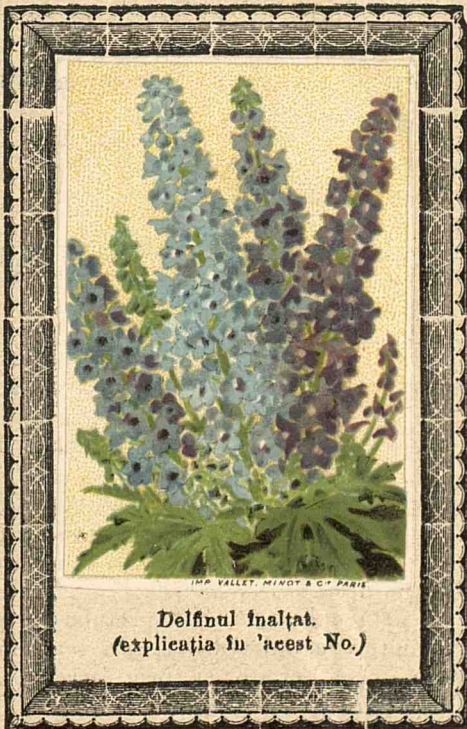

Extirpatorul pentru vie. (Expl. în 'acest No).

Scarificatorul pentru vie. (expl. în 'acest No).

Plugul de vie cu hulube. (Explicația în 'acest No)

Delfinul înalțat. (explicația în 'acest No.)

Esperida maritimă. (ex. l. în 'acest No).

caloidul sên otrăvitor cunoscut în medicină (sub formula $C^{22} H^{35} Az^{32} O^6$) sub numele de delphinină.

Cand se cultivă în grădini planta devine și mai înpodobitoare și alcaloidul sên își pierde din proprietățile sale otrăvitoare.

Una din gravurile colorate din'acest număr înfăcișează un buchet de asemenea Delfin înălțat, hibrid, care ține de familia Renonculaceelor.

ESPERIDA MARITIMA

(*Hesperis maritima*)

Cea d'a doua gravură colorată din acest număr înfăcișează uă plantă din familia cruciferelor, a cărei flori miros numai sêra — de la care proprietate 'i vine și numele de hespera, sêra.

Se găsește prin nisipurile din Dobrogea și prin grădini unde se cultivă ca plantă înpodobitoare. E cam pârôsă. Florile sunt roze și fôrte numeroase. Planta e pitică și crește până la 30 centimetre înălțime și e de uă cultură fôrte lesnicioasă.

CIAPA-CIORASCĂ

(*Carlina acaulis*)

Plantă vivace din familia Composeelor, ce se găsește prin locurile uscățive și pietrôse din țară și pe care unii o numesc și Punga-Babei.

Foile sunt spinôse, tari și se întind pe pământ; din mijlocul lor se flôrea mare de vr'o 5 centimetre, albă-gălbue.

Una din gravurile negre din'acest număr înfăcișează acéstă plantă ce denotă că pământul unde crește e arid.

(Va urma).

C.

CARTOAFELE REGESCI

În „Gazeta Săténului“ s'a vorbit mult despre Cartofi, despre utilitatea d'a se răspândi cât de mult Cartofii prin sate și s'a semnalat cele mai bune, rodnice și noi varietăți de Cartofi.

Cartoful Regesc înfăcișat de una din

gravurile din'acest număr, se mai numește și Cartoful timpuriu englezesc — are côja galbenă, nu crește prea mare; forma e lungăreță și carnea e fôrte bună și fină.

Tulpinele sunt moi, foile întei cam violete apoi verzi închise, iar florile liliichii albastre și mari.

E uă cartôfă timpurie fôrte alêsă.

C.

Plugul de vie cu hulube

În localitățile acelea unde via se cultivă în rënduri, întrebuintarea plugurilor, moșoroitorilor, extirpatorilor, scarificatorilor, anumit construite pentru cultura viei, e de mare folos.

În unele districte din miadă țina Franciei se întrebuintêsă la cultura viei plugul pe care 'l înfăcișează una din gravurile din'acest număr.

Acest plug cu cormana mobilă e în mai în tótă întregimea sa de fier bătut, iar cormana și fiarele de oțel.

E un instrument ușor pe care 'l pôte trage un cal vêtos sau mai mulți, inhămați unul dupe altul.

Alte două gravuri mai mici din'acest număr, înfăcișează extirpatôrele și scarificatôrele ce se pot adapta la acest plug de vie, care mai mărește, încă cu unul, seria noilor instrumente agricole semnalate de noi.

C.

PUTEREA HRĂNITÔRE A NUTREȚURILOR

(Dupe Dl Aurelian)

Toți plugarii știu că vitelor nu le priește tot într'un fel tôte nutrețurile: unele le hrănește mai mult, altele mai puțin. Așa de pildă, nu este tot una să dai unei vaci 10 oca de paie sau 10 oca de fân; 10 oca de paie hrănește mult mai puțin de cât 10 oca de fân. Pentru aceea cultivatorii din alte țeri au făcut cercări și au ajuns să cunoscă puterea hrănitôre a tuturor nutrețurilor.

Ca să pôtă cultivatorii să prețuiască puterea hrănitôre a nutrețurilor, s'a luat finul de livede drept unitate, și prin cercare au dovedit cât trebuie să dea unei vite din de-

osebite nutrețuri. Iată care este puterea hrănitore a nutrețurilor în raport cu fânul de livede, sau mai bine, cât trebuie din deosebite nutrețuri ca să facă 100 oca de fân:

<i>Fân</i> de livede	100
„ de visdeiu.	93
„ de mazărice.	97
„ de trifoiu	97
<i>Paie</i> de meu.	190
„ de hrișcă	206
„ de ovės	222
„ de orđ	243
„ de porumb.	300
„ ge grâu	341
„ de secară	434
<i>Vreji uscați</i> de bob	140
„ „ de mazăre	153
„ „ de mazărice.	159
„ „ de linte	160
<i>Foi uscate</i> de teiu	93
„ „ de ulm	93
„ „ de plop	100
„ „ de frasin	100
„ „ de stejar	111
„ „ de arțar	125
„ „ de salcâm	142
<i>Foi verđi</i> de secară	150
„ „ de porumb	275
„ „ de trifoiu	427
„ „ de hrișcă	438
„ „ de visdeiu.	456
„ „ de mazărice	456
„ „ de rapiță	475
„ „ de varză	546
„ „ de sfeclă	600
<i>Grăunțe</i> de porumb	41
„ de secară	46
„ de hrișcă	50
„ de orđ	52
„ de ovės	55
<i>Róde</i> castane	47
„ jir	66
„ ghindă.	71
<i>Iărățe</i> de grâu.	81
„ de secară	83
<i>Rădăcini</i> morcovi	279
„ sfecele.	331
„ gullii și broșbe.	340
<i>Tubercule</i> cartofi	204
„ napi	222
<i>Borhot</i> de grâne	100
„ de sfeclă	143
„ de berărie.	162
<i>Tescovină</i> de struguri.	312
<i>Turte</i> de rapiță	52
„ de in	62
„ de susan	66
„ de mac	70

Din acest tablou se vede că plecând de la 100 oca fân bun de livede, dacă am da unei vite în cât-va timp paie de meu de pil-

dă ar trebui ca în loc de 100 oca fân ce ar urma a'i da, să i se dea 190 oca paie de meu, pentru că paie de meu sunt mai puțin hrănitore.

În acest tablou am pus și foile de copaci, pentru că în anii când nu se face fân mult cultivatorii fac *frunfări* adică tae mlădițele tinere de copaci cu foile pe dăsele, le usucă și le dă vitelor. Dăpe cum se vede foile de teiu și de ulm sunt mai hrănitore de cât fânul de livede, pentru că în loc de 100 oca fân s'ar da unei vite numai 93 oca de foi.

Asemenea se vede că grăunțele și turtele sunt de două ori mai hrănitore de cât fânul, pentru că în loc de 100 oca fân s'ar da numai 41 oca porumb.

Lucrul fiind știut că nu toate plantele conțin aceleași principii nutritive (ci unele sunt bogate în amidon și zahăr, altele în gluten sau albumină, altele în materii săroșe și altele în substanțe pământóse) și că o amestecare bine chibzuită a acestor nutrețuri aduce avantajii îndoite posesorilor de vite, — cred că e de prisos a mai spune pe larg la ce le pôte servi agriculturilor cunoșcinta cifrelor din prezentul tablou al d lui Aurelian; de óre-ce fie care pôte înțelege folosul ce ar trage — atât din punctul de vedere al economiei cât și al bunei hrăniri — dacă le ar avea în vedere la nutrirea animalelor.

Ceea ce țin a adăoga este, că vitele sunt nervele plugăriei, și prin urmare trebuie îndreptată asuprale totă grija și căutarea.

Să pfiară acel detestabil obicei d'a le forța să tragă până scot limba de oboșlă, d'a le bate și de a nu le da la timp tainul și adăpostul trebuincios. Dumnezeu nu ni le a dat ca să le chinuim, ci ca să ne servim omeneșce cu dânsele.

Cine a vizitat în 1867 expozițiunea universală a societăței pentru protejarea vitelor din Paris, a putut vedea pe pavilionul său că, între altele, erau scrise și acestea:

Omul este regele ființelor inferióre; nu trebuie să fie tiranul lor.

Fără de milă către vite nu este educațiune completă, nu este inimă într'adevăr bună, Dumnezeu nu ne-a dat două inimi: una crudă pentru vite și alta bine-voitoare pentru ómeni.

Mila nu trebuie să înceteze de cât acolo unde încetăză durerea.

I. Aristotel.

CULAI FÊT-FRUMOS

Comedie cu cântece într'un act, prelucrată de

N. A. Bogdan.

(urmare).

Scena VI-a.

Tachi, Culai, Margarita, Mitrofan.

Culai. Cine dracu urlă așa de se cutremură casa? tu ești logofete — sluga plecată!

Mitr. Vale-leu! tâlharu de Tachi..

Marg. Ian lăsați sfelizile la o parte, și mai bine veniți de gustați din borșu ista, c'apoi trebuie să mergem cu toții la joc... iaca v'am gătit un borșuleț de pui chipărat, deți sbóră gușterul....

Culai (ap.) Iaca! pe dânșii 'i poșteșce la masă, da pe mine, ba!

Mitr. Sa știi, tâlharule, c'are să mi se umfle obrazu cât o căpiță, ș'am să mă tîngui boerului s'ești tragă din simbrie plata oblojelilor....

Tachi. Cand tei umfla prea tare să vîi să te desumflu eu cu alta mai zdravană.

Marg. Dar na-vă laițe și ședeți odată la masă.... (Se pune la masă în fața publ., cei doi iau cu șpală laițele lor și le aședă pe de lături de masă).

Culai. (ședend pe pământ ap) Las că am și eu laița mea din zestrea tatei.

Marg. Iaca borș de pui, și sarmăluțe cu smântână. Măncăți mai iute ce vă place.

Tachi. Mie'mi place mai de grabă sarmăluțele de cât borșul (mănâncă).

Mitr. Și mie d'asemenea! [vrea să ia; Tachi 'l lovește peste mână). Iar tâlharul! — Las că mănânc eu și borș dacă'i așa!

Tachi. Ia séma să nu te'n dopi prea tare, că borșu 'mi place după sarmale ('i dă altă palmă peste mână).

Mitr. Ai!... Dracu s'e'l ia de!... Mi-a trecut pofta de mănăcare... (ap.) Mi-a trăsmit altă drăcie prin cap! mă duc să euleg niște flori pentru Margărita, și la joc s'o răpesc eu înaintea lui Tachi. (ese pe furis).

Tachi. Ce? o fugit Mitrofan! ia să

nu 'mi facă vr'o altă borobóță, mă duc pe urma lui (ese).

Culai (venind la masă). Dacă voi vă căutați de alte atunci oi să am eu parte și de borș și de sarmăluțe!

Scena VII a.

Culai, Margarita.

Marg. Dar unde alerg așa ca nebunii? (incepe a strânge masa).

Culai. (măncând repede). Habar n'am, numai de nu ș'ar scóte ochii pe drum, căci, nu știu ce au ei unul în potri-va altuia, dar se mănâncă curat ca niște cani turbați.

Marg. Veți că știu eu ce au ei.

Culai. Elei! și ce să fie?

Marg. Ia i că mor amêndoi de dragoste după mine.

Culai. (suspînând) de dragoste?

Marg. Dar tu de ce oftezi?... aha! negreșit pentru fetișóra de care mi-ai spus...

Culai. Ihî! de dragostea ei...

Marg. Apoi bine, de ce nu-i spui, cum vrei să știe ea amintrelea?

Culai. Nu îndrăsnesc!

Marg. Tu, să nu îndrăsnești! Tu fat-frumosul satului...

Culai. Ian lasă'n colo leliță Margareto porecla asta, că mare rêu îmi faci când mi-o mai pomenești...

Marg. Iți pare că-i rêu pentru că tu ești prost... că la față semeni ce'i dreptul cu un Făt-frumos din poveste; dar dacă ești nătărău și nu poți să 'ți scoți limba din teacă, cine ții de vină ai să mori flăcau, m'auzit.

Culai. Cei dreptul, prost lucru.

Marg. Ș'apoi ce'i mai obicinuit în lume de cât dragostea!

Culai. Așa o fi, așa o fi,
Dragostea, pãrdalnică!
Dar vai, nu pot eu îndrãzni,
Și gemu inimióra mea!
Ved paserele cice în cicoe,
Aud greerașii tot cântãnd,
Ved dragostea în ori ce loc
Dar suferumi simt sîngerãnd
Și vai! nu pot, și vai! nu pot.
Sã spun la lume ce sufer eu!
Sunt nãtãrãu, zevzec, netot,
Dar tot ce sufer eu...
Sã spun nu pot, sã spun nu pot!

Marg. Cãnti frumușel Culai. Și de

câte ori deschizi tu gura nu știu ce ai, de mă faci se'mi ud ochii.

Culai. Ce spui?

Marg. Dar iaca vremea trece, și eu trebuie să mă duc în grădină să mi culeg câți-va trandafiri să pun la coșe, ca toate fetele cele mari.

Culai. Să culegi tu Mărgarito trandafiri? și să îți împungi degețelele tale, care parcă s de fată de hatman! Ș'a-poi dintr'atîția făcăi ce îți fac zîmbri prin prejur, nu se gîndesc nici unul să îți aducă barem o scînteoră...

Marg. Dar tu ai aduce drăguței tale, dacă ai avea una?

Culai. D'apoi mai ușor lueru de cât asta, ce ar fi pentru mine?

Marg. Atunci halal de tine, mă Culai! (*Ese prin stînga. Mitrofan vine tiptil și pune pe masă un mare buchet de trandafiri roși, fără a fi vădut de Culai, ce stă cu luleaua în dinți*).

Marg. [*reintră*]. Ascultă Culai. Dacă o întreba boerul de mine, să i spui unde sunt. (*vede florile*). Iaca! dar cine a venit aici?

Culai. Nimeni!

Marg. Cum se pôte! nu cred!

Culai. Prelegea mea, cine era să vie.

Marg. [*ap.*]. Așa dar el... (*tare*) Dar florile astea?

Culai. Iaca! da ce frumoșe's! ei, nu îți spunem eu că un ibovnic.

Marg. Ce? crezi că s de la un ibovnic?

Culai. Păi se înțelege! nu știu de unde or fi picat, dar fiind-că sunt acolo păstrăzale.

Marg. [*ap.*]. Auși morocănosu! (*tare*) Imi plac florile astea prea mult, nu mai păcat că s toate roșii!

Culai. (*ridînd*). Lelițele astea nu se mai mulțumesc nici o dată. Dar n'ai grije, dacă astea nu îți pe plac, — au să vie altele mai ochioșe... n'ai grije... (*Tachi intră tiptil prin fund și pune pe cea-l'altă masă un buchet de flori albastre, apoi ese*).

Marg. Dar eu sunt mulțumită și eu astea... și îți... și i mulțumesc ori cui ar fi. (*Pune florile prin cozi și la pept și plecă spre ferăstră*). Ei! dar mai

iată și alte flori! (*ap.*) Negreșit că lea pus pe când eu priviam la cele-l'alte! (*tare*) Îți mulțumesc, sunt prea frumoșe.

Culai. Dar cu cine vorbești leliță?

Marg. Cu... cu cel care se pörtă așa de dragălaş eu mine.

De ce n'ai grai? de ce n'ai grai?

Tu trandafir, tu micșorică?

De ce taina ta nu mi-o dai,

O drăgalăse floriceică!

Cînd mi-ai vorbi te-ași asculta,

Cînd mi-ai șopti te-aș miroși,

Cînd mi-ai zîmbi te-aș sêruta,

Dar tu n'apetrită stai aci!...

Și nu'mi vorbești! Și nu'mi vorbești!

Un curîntel ce tot aștept,

Și taina ta nu'mi desvelești

S'alui durerea'n piept...

Căci nu'mi vorbești, și nu'mi vorbești!

Culai. Ii frumos și cîntecu nitale leliță, i frumos... te pătrunde...

Marg. Dar tu nu te gâteșci să mergi la joc?

Culai. Nu; eu oi să mă odihnesc aici o țirucă; de aci de pe la cîntători n'am mai ațipit de loc. (*Se culcă pe pae*).

Marg. (*ap.*) Bun băiat i Culai, nu mai păcat că i prea prostuț,

Culai. Nopte bună, leliță.

Marg. Poftim! s'a pus să dîrmă sugubațu.

Scena VIII-a

Marg., *strîngînd într'un buchet florile ce i-a mai rămas, Tachi intră prin fund.*

Tachi. (*ap.*) I singură! acu mi-e prijelul. (*tare*) Ei leliță! ce mai spui?

Marg. Cam ce să îți spun?

Tachi. (*ap.*) S'o luăm mai repejor! (*tare*). Așa i ca s frumoșe florile astea? (*ap.* Iaca dracu! da ea are și Trandafiri! negreșit că tot ea trebuie să i fi eules...

Marg. Da, tare s frumoșe, ce i drept.

Tachi. Și îți plac, ha?

Marg. Mai rămâne vorbă!

Tachi. Atunci ai să joci numai cu mine astăzi?

Marg. M'am gîndit eu la asta... dar veți că d ta ești făcău tare cum se cade, numai ai un cusur...

Tachi. Eu? cusur? nu se pôte! minciuni spui!

Marg. Ești al naibei de sgârcit, — și mie sgârciții nu'mi plac nici de frică.

Tachi. Da nu se află lelița Mărgărito!... da pre legea mea, îs mană spartă, — și de mi-ai cere tu, aș fi în stare să cheltuesc chiar doi lei de parale întregi, când ar fi la o adică... Dar ian spune'mi: îți plac ori ba; ne logodim în astă seră ori ba? ah?

Marg. Api trebuie să mă mai gândească că mai sunt și alții cari tot așa mă intrăbă.

Tachi. Și alții!! tâlharul cel de Mitrotan! — iaca, îl zăresc chiar vind încóce. Aș vrea să știu ce are să ți spuie de mine, de rău ori de bine?

Marg. D'apoi n'are să vorbescă el de față cu d-ta.

Tachi. Că bine ȳici! dar lasă că tot am să'l aud eu. Mi-a plesnit o năsbuție în cap... mă ascund colo în pae, alătura cu ciobanul, ș-am să ascult totul...

Marg. Fă cum ți place:

Mitr. [*de afuă*]. Tiho jigodie!!

Tachi. [*ascunđându-se repede în pae*]. Iată'l, să nu cricnești nimic Margarito.

[*Va urma*].

DIN LOCALITATE

În urma ploilor, care au cădūt în ultimele ȳile, arătorele se fac cu multă grăbire.

Grânele pe care le a apucat ploea de la finea lunii Septembrie, deja semănate sunt răsărite mai tóte. Grâne bine desvoltate nu se găsesc pân'acum în județ; acésta din pricina secetei din luna trecută care pe lângă că a împiedicat a se face arătorele la timp, dar a împiedicat și răsărirea celor care, cu tótă seceta, se semănaseră.

El mare nevoe ca timpul să se mai încălȳescă și tómnă să fie cât de lungă, de óre-ce — anul acesta — semănătorele de tómnă sunt fórté îndărăt.

Multe din porumburi s'au cules pentru a se avea locul, ce 'l ocupaseră, liber pentru semănături. Porumbul timpuriu s'a cules destul de copt.

Culesul vielor e, în unele părți, sfârșit. Vi-

nul va fi fórté alcoolic, de óre-ce strugurii au eșit fórté zăharóși. Cantitativ productiunea e mijlocie.

Treerișul e sfârșit în tóte părțile și de óre-ce s'a făcut în bune condițiuni, atât bóbele cerealelor cât și paiul sunt uscate și frumóse.

În general recolta a fost îmbelșugătore atât în bóbe cât și în nutreț.

Mai favorisați au fost cei ce au avut mai mult grâu semănat de cât secară și orȳ, de óre-ce grăul a rodit mai bine ca tóte cele alte cereale și a avut și va avea uă mare căntare. Nu în ȳadar, dar, am tot povětuț pe săteni, cari au vrut a mă asculta, să semene cât mai multe grâne, în loc de atăta secară și orȳ.

Chiar acum, când timpul e fórté înaintat, povětuiesc pe cei ce au puțința d'a și semăna până la jumătatea lui Octombrie, să semene de preferență grâu, și mai puțin secară. Se înțelege că dacă n'au la îndemână pământuri bune și tari, ci nisipóse, să nu rischeze munca lor, de óre-ce șeint e că pământurile tari, argilóse, sunt pentru grâu și cele nisipóse pentru secară.

Fie din neșeiciță sau de lipsă de sēmēnță de grâu, am vėđut semănându-se, în pământuri eșcelente și nuoi de grâu, secară. Acésta e o greșală neertată, de óre-ce în'acele pământuri chiar dacă secara va produce ca grăul, dar prețul productiunei e aprópe pe jumătate de mic.

Atragem din nou băgarea de sēmă a cultivatorilor mari și mici asupra utilității văruiului seminței de grâu mai ales în anii când semănătorele se întârȳie, ca acum. Acésta cu atăt mai mult cu cât vedem că puținți și văruesc sēmēnța, deși sēmăna în Octombrie; ei pot fi aprópe siguri că vor recolta, la anul, grâu măluros.

Din cauza multor lucrări agricole, sătenii au rămas în urmă cu executarea ȳilelor de șosele; cu tótă buna-voința lor nici nu puteau face alt-fel. Cum rămășițe vor rămânea multe, indemnăm pe cei de la Consiliul ju. deșian a reduce prețul plăței în bani a ȳilelor nefăcute și a dispune ca sătenii să pótă, de voesc, a 'și face rămășițele de ȳile în natură când se vor înlesni.

În ȳilele din urmă a plouat cu îmbelșugare în județ. În oraș frigul a început a fi așa de simțitor în cât unii au început a face foc. Acésta scădere a temperaturii îngrijeșce

mult pe agricultori, de ore-ce va împiedica și mai mult dezvoltarea cerealelor ce s'au putut semăna înaintea ploii din urmă.

Așteptăm cu nerăbdare a se mai încălzi vremea.

Candidaturele guvernamentale pentru Camera, din R. Sarat, s'au stabilit precum urmază :

La colegiul I în

Domnii Menelas Germany și G. A. Mărgăritescu.

La colegiul II lea

Domnul Ghiță C. Gealep.

La colegiul III lea

Domnul Constantin Lupescu.

X.

DIN ȚARA

M. S. Regele priiind la 2 Octombrie, în audiență pe d-l C. C. Dobrescu delegatul comitetului electoral din Prahova, a făcut următoarea declarațiune :

„Voința mea este ca administrația să nu se amestece în alegeri, căci menirea ei este a liniști, iar nu a înăsprî spiritele. Datoria administrației este de a garanta și asigura or lina publică și de a respecta libertatea electorală. Doresc ca ori-ce amestec al administrației să Mi se aducă la cunoștință.“

Românul vorbind de ilegalitățile făcute de unii primari cu ocaziunea alegerilor de delegați ai col. III, spune cu multă dreptate :

„Lucrul care ne pune pe gânduri și ne mănheșce adânc este următoarea întrebare pe care, îndată ce am cetit faptul reprob al primarilor, ne-am pus'o nouă înșine :

Ce au făcut și ce fac în comuna rurală preotul și învățătorul, în fața acestei purtări nelegale a primarului ?

Și mai pe urmă :

Cercat au acești doi membri luminați ai comunei să arate sătenilor cum primarul îi jecă ? Silitu-sau ei să le spună că dreptul de a alege le aparține lcr și numai lor ?

Intr'adevăr, mai mult, mult mai mult decât primarul, preotul și învățătorul satului pot cunoșce, pricepe și esplica legea electorală sătenilor. Adesea ori, dacă nu în marea majoritate a casurilor, primarul abia șcie să citească și prin urmare, nici măcar habar n'are de ceia ce legea penală 'i pregătește, când el voeșce să fure sătenui dreptul ce 'i se recunoșce în nemărginită proprietate.

Nu șcim cum și-o fi măsurând însemnătaea lor în comună preotul și învățătorul, dar noi, aci, la orașe, nici uă dată nu ne-am îndoit a recunoșce preotului și învățătorului

locul de frunte în sat și cuvântul d'ântăiu în regenerarea clasei noastre muncitoare.

De la preotul citit, luminat cu inima bună și iubitoare, cu mintea bogată în sfaturi culese din știința cugetătorilor, — de la învățătorul, prietin mai mare și mai înțelept al țeranului, atărnă fericirea viitoare a satului românesc.

Ce pôte cere națiunea de la un primar care nici se subsemne nu se pricepe !

Förte puțin.

Ce are drept să ceară de la preot și de la învățător ?

Totul în sat.

Moravurile lor, modul lor de a pricepe viața, destoinicia lor de a altoi în sat numai acele obiceiuri nouă cari folositoare pot fi țeranilor, — toate împreună sunt modele de urmat.

Dacă preotul și învățătorul au tăcut și au lăsat pe primar să se facă alegerile delegaților, e firesc lucru ca și simplul sătén să tacă și să dea drum liber nelegiuirilor primarului.

Nu șciu ei, va dice țeranul desperat sau înfricoșat, nu șciu ei să pună pe primar la loc, dar-mi te noi cari nici buchia nu cunoșcem.

Și prin urmare, va pleca și țeranul capul, cum 'l plécă preotul și învățătorul.

Și de acia, șcirea că într'unele comune rurale, primarii au ales delegații după poftele și interesele lor, ne a mahnit förte mult, căci noi am dori — repet încă uă dată, — ca învățătorul și preotul să fiă sfetnicii obștei și luminătorii ei.“

X.

Buletin Comercial.

In portul Brăila în zilele de 4 și 5 Oct. 1888 s'au făcut următoarele cumpărări :

Felul	Hectol	Lăbre	Prețul	Observații
Orđ	2100	47 1/2	5 37 1/2	Mag.
Fasole	1600	47 1/2	18 75	Caic
Grâu	1550	60	11 95	„
„	900	57	10 10	Mag.
Porumb	7450	58 1/2	7 20	Șlep
Grâu	2500	61	12 40	Mag.
„	2500	60 3/4	12 37 1/2	„
Orđ	3000	47 1/2	5 50	„
„	1850	45 1/2	5 10	„
„	2500	46	5 52 1/2	„
Grâu	3100	59	11 25	Caic
„	2000	57 1/2	10 40	Șlep
„	4000	58 1/2	10 60	Caic
Orđ	1060	46 1/4	5 15	„
„	3360	47 1/2	5 50	„
Mei	860	59	5 90	Mag.
Grâu	3000	58 3/4	10 60	„

MISCELLANEA

CÂT GRÂU VA TREBUI SĂ IMPORTeze FRANCIA. Dupe »L'Echo agricole« Francia a produs acest an 89 milioane hectolitre, iar nu 96 milioane precum arată Ministerul frances și va avea nevoie de a importa probabil 25 milioane hectolitre. Deci prețurile cerealelor din România trebuie a se mai mări.

FASOLEA FĂRĂ AȚĂ »VAL d'ISÈRE«. Gravura de alături reprezintă bobul și păstărele unei din cele mai interesante varietăți de fasole fără ață, urcătoare. Fasolea Val d'Isère se coce târziu, are bobul ovoid și negru. Păstărele sunt verzi și îndoit, cărnoase și pline de bobbe. Planta e foarte viguroasă și foișă.

PRODUȚIUNEA TOTALĂ A LUMEI e în 1888, socotită la 720 milioane 700,000 hectolitre. Deficitul trebuințelor generale e de 11 milioane și jumătate hectolitre!

CUM TREBUE SĂ SE HRĂNESCĂ GĂINELE. Cu cât găinele ouă mai mult cu atât au nevoie de mai multă hrănire. Acestă hrană trebuie să constea nu numai în bobbe dar și din vegetale și hrană de origină animală precum insectele. De preferență bobbele să se dea séra pentru a avea timpul a se mistui nóptea. Porumbul îngrășă mult găinele, dar e bine a se da hurluit și în timp de iarnă, iar grâul vara.

UN BUN MIJLOC D'A ATRAGE PEȘCII ÎN PREJURUL UNDIȚEI. În locul unde voești a pescui, scufundă uă sticlă albă în care ai pus câți va licurici. Peșcii se adună în prejurul fosforescenței aprópe ca și fluturii și gândacii înprejurul unei lămpi aprinse nóptea afară.

RECOLTA GRÂULUI, METELULUI (GRÂU-SECĂROS) ȘI SECĂREI ÎN FRANCIA ÎN 1888 e dupe *Journal officiel* de la 29 Sept. dupe cum urmază mai jos. E însă de notat că aceste cifre sunt bănuite ca exagerate, de óre ce e vorba de starea aproximativă a recoltei „transmisă de perfecți« E dar foarte probabil că recolta e mai inferióră.

S'a cultivat 7,055,161 hectare de grâu care a produs 73,180,362 chintale metrice, care fac 96,430,002 hectolitre, deci recolta

grâului în 1888 e mai inferióră cu 16 milioane hectolitre de cât aceea din 87.

S'a cultivat 315,180 hectare de metel și recolta e 4,381,903 hectolitre, deci e mai mică producțiunea metelului în 1888 cu 736.000 hectolitre ca în 1887.

S'a cultivat 1,614,685 hectare de secară care au produs 21,895,562 hectol.; deci secara a isbutit mai bine ca grâul în Francia.

Francia are încă mare nevoie d'a importa grâne. De la 1 August până la 15 Sept. a intrat în Francia 1,927,901 chintale de grâu.

DEVOTAMENTU FURNICILOR. Următórea experiență, pe care o póte face or cine, va învedera că devotamentul pentru binele comun e câte o dată mai mare la furnicii

de cât la ómeni.

Furnicele ne sunt superióre și în'acésta, căci aceste mici animale inferióre știu a prețui suprema satisfacțiune d'a se sacrifica pentru semenul său. Incercați și veți vedea că așa e: Căutați un furnicar în vr'o pădure; aprindeți un chibrit de cэрă și înfigeți în mijlocul furnicarului. Veți vedea atunci cum furnicele se devotéză pentru scăparea coloniei lor. Ele 'și întore la foc dosul, pe care 'l lasă a arde pentru a stinge chibritul cu acidul formic ce coprint în ele și care scapă colonia de destrugere.

Un econom român.

